

Gilde Utrecht Nieuws

In de redactievergadering voor dit nummer was er zoveel kopij dat het de vraag was of het er wel allemaal in kon. Het is uiteindelijk gelukt met veel passen en meten. Dit feit getuigt wel van de gezondheid van onze club, een onderwerp waarover de voorzitter in dit nummer ook zijn mening geeft. Twee grote gebouwen in het centrum van onze stad – het ene verdwenen, het ander herrezen – vertellen hun verhaal. Een boeiend Doeboek van een honderdjarige voor de lieve (Utrechtse) jeugd en twee oproepen om je fantasie en historisch besef te prikkelen. Ook als je niet van katten houdt, is het verhaal van een felifiel de moeite waard. Kortom weer een boeiend nummer met verrassingen.

Gilde Utrecht is een
vrijwilligersorganisatie van
vijftigplussers waarin ongeveer
tweehonderd mensen hun ervaring
- opgedaan in werk en hobby -
belangeloos inzetten voor Utrechtse
stadgenoten.

Rabia Alizadah en Ali Amhadi van restaurant Silk Road en Stichting Sarban, Han Davidse, Anneke Ellerbroek, Senta de Haas, Gerlofke Hekelaar, Henk van Hilten, Nanda van Koutrik, Hans Marcelis, Jan Mulder, Annemieke Postema en Arthur Gerla, Martijn Verviers

Thom van Rossum, Cor van Santen,
Aart de Veer en Nienke Willemsen

Gilde Utrecht, Lange Smeestraat 7,
3511 PS Utrecht. Tel. 030 234 32 52
e-mail balie@gildeutrecht.nl
website www.gildeutrecht.nl

Drukkerij All Print te Utrecht

250 exemplaren

1 juli 2023

foto: Geert van Beek

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden kopij in te korten. De inhoud van de ingezonden kopij valt buiten de verantwoording van de redactie.

pag

Redactioneel	2	In de schijnwerper	11
		Eeuwfeest van historische vereniging	
Nieuws uit de Lange Smeestraat	3	Levensgenietende Utrechtse	
Kat in de stad		Horeca met een missie	
Verwarring alom			
Van de bestuursafel	5	Geef de pen eens door	16
Hoe gaat het nu met ons?		Column van Han Davidse	17
Rondleidingen	6	Puzzel	18
De restanten van Paleis Lofen			
Bibliotheek Neude,		De achterpagina	19
de huiskamer van Utrecht			
Taal en conversatie	9		
Een nieuwe lente en een nieuwe taal			
Geen moeder en toch een beetje oma			

Kat in de stad (of in de zak)

*Waarschuwing vooraf: Mocht je een kattenhater zijn, sla deze bladzijde dan onmiddellijk om en ga de rest van het Gilde Utrecht Nieuws lezen, want dit 'Nieuws uit de Lange Smeestraat' gaat in zijn geheel over katten. Met een titel als **Kat in de stad** ben je op z'n minst een gewaarschuwd mens zou ik zeggen, dus doorlezen is geheel voor eigen rekening en klachten worden bij voorbaat ongegrond verklaard.*

Ongemerkt stond mijn relatief nieuwe telefoon alweer stampvol foto's en vage filmpjes. Hoog tijd om eens wat weg te gooien, want van de 1117 afbeeldingen en 56 video's die ik inmiddels alweer op mijn telefoon had staan, kon toch echt wel wat in het virtuele prullenbakje geworpen worden. Al weggooiend zag ik dat ik erg veel foto's van mijn eigen katten had gemaakt (kat in een bloempot, kat in een mandje: super schattig!) en van katten op allerlei plekken in de stad. Die kon ik dan weer niet weggooien, want ja, katten...

Wat kan ik zeggen, ik ben een kattenvrouw. Ik heb mijn hele leven katten als huisdier gehad en de uitdrukking *a house without a cat is not a home* is wat mij betreft een waarheid als een koe. Sterker nog, *without a cat* had ik ooit inderdaad *not a home* gehad, want mijn inmiddels overleden kat Poesje Floor zorgde er een jaar of 25 geleden voor dat ik wakker werd van een beginnende brand in mijn huis. Dat deed ze door midden in de nacht op mijn hals te gaan liggen. Toen ik daar wakker van werd en

geïrriteerd probeerde de kat van me af te duwen, zag ik dat mijn slaapkamer helemaal vol rook stond (dit was in een tijd dat rookmelders nog geen gemeengoed waren). De gaskachel in de woonkamer bleek nog aan te staan en achter de kachel bevonden zich houten schrootjes in plaats van de vuurvaste platen die je zou verwachten, deze houten schrootjes waren aan het roken en smeulen en al deels weggebrand. Gelukkig kon ik met een paar flinke emmers water de brand blussen, maar ik moet er niet aan denken wat er was gebeurd als ik niet gered was door *the cat*.

Terug naar de kattenfoto's op mijn telefoon. Katten die ik tijdens een wandeling tegenkom, probeer ik altijd tot een goed gesprek en een aai te verleiden en vaak lukt dat wel. Kennelijk moet ik dan ook nog een foto van de betrokken kat maken om thuis te laten zien, want ik woon met ongeveer vijf kattenliefhebbers in huis*.

Overall in de stad zijn ze te vinden, katten. Hier in de Lange Smeestraat bijvoorbeeld wonen Josefen en Stip, de katten van café de Rat. Ze hebben zelfs hun eigen verjaardagskalender (nu in de aanbieding voor slechts € 9,95!). In de winter zie je ze soms achter het raam en als het voorjaar begint en het lekker weer is, zitten ze vaak buiten in het raamkozijn van het café te zonnen. In de Poortstraat en op de Oudegracht kom ik regelmatig rode katers tegen die een voorliefde hebben voor het liggen op brommerzadels. Door hun elegante vorm en interessante kleuren zijn katten eigenlijk altijd een esthetisch verantwoorde toevoeging aan de architectuur, zowel buitens- als binnenshuis. Sla de woonbladen er maar op na.

Nu de voorjaarszon steeds vaker tevoorschijn komt, verschijnen er tot mijn vreugde weer meer en meer katten in de stad. Dit zal ongetwijfeld gaan leiden tot

RODE KATER OP BROMMERZADEL

meer en meer kattenfoto's op mijn telefoon. Want... een stad zonder kat is als een bitterbal zonder mosterd. Tot zover mijn ode aan de kat in de stad. Ik eindig met wat kattentips voor de gevorderde kattenliefhebber:

Behalve café de Rat zijn er andere cafés en restaurants in Utrecht die bewoond worden door een kat, onder andere Oudaen, Olivier, De Voortuin en café Brun, én we hebben in Utrecht sinds eind 2021 een heus kattencafé in de Twijnstraat: Kat en Bakkie. Hier resideren maar liefst zeven katten met mooie Griekse namen die je - indien de dames en heren dit toelaten - mag aaien en bewonderen.

Voor degenen die thuis zijn op social media tip ik het account: Raamkatten van Utrecht, eindeloos veel plaatjes van pluizige viervoeters achter Utrechtse ramen.

En om te bewijzen dat ik mij als kattenliefhebber in goed gezelschap bevind, raad ik de volgende boekjes aan: *Kattenpoëzie uit de wereldliteratuur*, met gedichten van o.a. Charles Baudelaire (ik bedoel maar) én *Kattenpoëzie uit de Nederlandse Literatuur* met gedichten van o.a. Menno Wigman, Judith Herzberg, Astrid Roemer en J. Bernlef. Uit laatstgenoemd boekje citeer ik het gedicht *Requiem voor een kat* door F. Starik (uit de in 2013 gepubliceerde bundel *Door*). Dit ge-

ZWART-WIT

TEAM HOND

dicht is ook geschikt voor kattenhaters, vervang de woorden kat/katten gewoon door hond/honden, konijn/konijnen of desnoods cavia/cavia's. Ik weet alleen niet hoe je *hevig spinnend* zou moeten vervangen, wat maar weer aangeeft hoe onvervangbaar katten zijn.

Requiem voor een kat

*Als een man sterft, laat hij dingen achter.
Mensen, dieren, herinneringen. Als een man sterft
blijft hij leven in die mensen, dieren en herinneringen,
steeds, maar minder, vager, zachter.*

*Ik denk aan die onwezenlijke weken
nadat jij was gestorven, dat wij je katten eten gaven.
Hoe de een op schoot kwam zitten,
hevig spinnend
waar de ander de zaak maar half vertrouwde,
wraakzuchtig in een hoekje piste,
met zijn geurvlag rouwde,
aangaf dat hij jou zo miste.
Een koning keert terug in vaders schoot.
Leve de een, de ander is dood.
En wij? We blijven achter.
Mensen, dieren, dingen.
Zachter, vager, minder.*

Ben je helemaal tot hier gekomen met lezen en vind je het - ondanks dat je waarschijnlijk wel een kattenliefhebber bent - een heel erg slecht verhaal, dan heb ik speciaal voor jou een foto van mijn eigen kat... in een zak.

GERLOFKE HEKELAAR

*Een van de kattenliefhebbers in mijn gezin is eigenlijk toch meer een hondenliefhebber en dat leidde tijdens een vakantie op een Oostenrijkse boerderij met vijf katten en een hond tot tweespalt in de familie; team hond en team kat kwamen lijnrecht tegenover elkaar te staan waarbij het enige lid van team hond vergeefse pogingen deed mij tot zijn kant te bekeren. Uiteindelijk heb ik de Zwitserse route gekozen en bleef ik neutraal. De hond in kwestie had het formaat van een kat, daar kon ik wel mee leven.

'KAT IN DE ZAK'

Verwarring alom

Prijsvraag!

Met veel plezier werk ik samen met Aart, Cor en Thom aan het Gilde Nieuws, officieel Gilde Utrecht Nieuws; ook wel GUN - ons, of eigenlijk jullie, vrijwilligersblad - dat drie keer per jaar verschijnt. Een mooie 'glossy' met foto's en artikelen over en van jullie als vrijwilligers van Gilde Utrecht.

Met enige regelmaat wandelen op kantoor vrijwilligers binnen met dringende berichten voor het Gilde Nieuws, die eigenlijk bedoeld zijn voor 'de nieuwsbrief' of met berichten voor de nieuwsbrief die eigenlijk voor het Gilde Nieuws zijn. Je begrijpt: verwarring alom! Want naast het Gilde Nieuws sturen we maandelijks een nieuwsbrief de wereld in. Een nieuwsbrief waar iedereen die interesse heeft in de activiteiten van het Gilde zich op kan abonneren; waar nieuwe

wandelingen worden aangekondigd, waar de cursussen in worden genoemd en waarin we oproepen voor vrijwilligers kunnen doen. Kortom alles wat we met de buitenwereld willen delen; een nieuwsbrief zoals u er zelf waarschijnlijk ook verschillende regelmatig in uw mailbox ontvangt.

Nieuwsbrief en Gilde Nieuws, deze namen worden zo vaak verwisseld, door elkaar en dus verkeerd gebruikt, dat het ons tijd leek om eens op zoek te gaan naar een nieuwe naam voor ons Gilde Nieuws, voor het vrijwilligersblad waarin u nu leest! Een nieuwe naam die geen verwarring meer oplevert met de nieuwsbrief die we elke maand versturen en bijvoorbeeld ook niet met het Gilde Magazine, de nieuwsbrief van Gilde

Nederland die we af en toe aan jullie allemaal per mail doorsturen. Een nieuwe naam die aangeeft wie we zijn, waar we voor staan en die de lading van onze mooie en diverse vrijwilligerswerk dekt. Geen eenvoudige opgave kan ik u verzekeren, wij hebben er al even over na kunnen denken, maar komen er niet uit. Vandaar dat we met dit bericht jullie hulp invoeren:

Bedenk een nieuwe naam voor het Gilde Utrecht Nieuws en maak kans op een cadeaupakket van Gilde Utrecht. Je kunt je bedenksels mailen naar kantoor@gildeutrecht.nl. Dank namens de redactie!

NIENKE WILLEMSSEN

Hoe gaat het nu met ons ?

In voorgaande afleveringen van deze 'bestuurscolumn' dook ik steeds even in het Gildearchief om stukjes uit onze geschiedenis op te halen, hopelijk ook tot genoegen van de lezers. Die bron is allerm minst uitgeput, maar deze keer wil ik me toch vooral richten op het heden en de toekomst van Gilde Utrecht.

Kort geleden hebben we het jaarverslag 2022 afgerond en bij onze subsidiegever - de Gemeente Utrecht - ingeleverd. Te zijner tijd komt dat ook op de website te staan, maar ik haal er nu een paar gegevens en passages uit om een beeld van het afgelopen jaar te geven. De inleiding begint met het zinnetje 'Het jaar 2022 was een goed Gildejaar' en die uitspraak wordt in het vervolg onderbouwd, niet alleen getalsmatig, maar ook inhoudelijk.

Het aantal vrijwilligers is weer iets gegroeid. Door het saldo van vertrek en instroom bedraagt het nu 204 mensen. Dertien van hen konden we afgelopen jaar onderscheiden met de Gildepin voor meer dan 12½ jaar inzet voor Gilde Utrecht. Dat onderstreept weer eens de trouw en verbondenheid van onze vrijwilligers; het valt mij ook op dat mensen die er door persoonlijke omstandigheden soms een tijdje uit waren, later weer terugkeren en diverse klussen op zich nemen. De inzet van al deze vrijwilligers samen kwam volgens onze berekeningen in 2022 uit op ruim 13.000 uur.

De viering van 900 jaar stadsrechten droeg er zeker toe bij dat het aantal rondleidingen flink steeg: ruim 7600 mensen lieten zich door onze gidsen begeleiden op wandelingen door onze mooie en interessante stad. Daarmee kwamen we weer op het peil van voor corona, en zelfs daarboven. Dat is niet alleen verheugend voor de rondleiders, die hun hart en ziel (en tijd) steken in deze activiteit, maar ook voor het Gilde,

omdat de opbrengsten van deze rondleidingen (en van de weer volgeboekte cursussen) een belangrijke bron van inkomsten zijn.

Aan die 900-vingering droegen wij ook zelf actief bij door de mede-organisatie en ondersteuning van de Grote Utrecht Kwis en door een Gildedag voor de stad in en om de Bibliotheek op de Neude. Beide evenementen waren geslaagd en leverden positieve publiciteit op.

Het aantal taalaanbieders (vooral voor Nederlands als tweede taal) nam ook weer iets toe en er werden naar schatting 234 taalvragers bereikt. Naast de bekende onderdelen Samenspraak en Leesgroepen waren er ook nieuwe initiatieven als taalwandelingen en taalhulp aan Oekraïners. Er waren ook weer Gildeactiviteiten gericht op ouderen in verzorgings- en verpleeghuizen.

Aan de interne organisatie en zorg voor kwaliteit en veiligheid wordt in het verslag ook de nodige aandacht besteed en er konden stappen ter verbetering worden gemeld.

Kortom: het gaat goed. Kunnen we dus tevreden zijn; gewoon zo doorgaan?

Een dergelijke zorgeloze conclusie lijkt ons onverstandig. Niet alleen is het van belang om steeds te blijven nagaan, of ons aanbod nog beantwoordt aan de vraag en de wensen anno 2023 en verder, maar ook moeten we zorgen voor de nodige continuïteit en menskracht om dit alles waar te blijven maken.

HANS MARCELIS

FOTO: NIENKE WILLEMSSEN

Gilde Utrecht is een vrijwilligersorganisatie waar mensen hun talenten en vaardigheden kunnen inzetten ten behoeve van anderen, maar ook de organisatie en ondersteuning komen voor een flink deel op de schouders van vrijwilligers te liggen. En daar ligt een punt van zorg: het is maar een beperkte groep die zich inzet voor coördinatie- en bestuurstaken en voor andere overkoepelende werkzaamheden. Het is heel begrijpelijk dat de meeste vrijwilligers zich vooral richten op hun eigen interesse of specialisme en niet iedereen vindt vergaderen en overleggen leuk, maar het moet wel gebeuren!

Als bestuur vragen wij daarom dit jaar langs verschillende wegen aandacht voor bredere inzet van ieder opdat we met z'n allen met vertrouwen de toekomst in kunnen gaan, op weg naar het 35-jarig bestaan in 2024.

HANS MARCELIS

De restanten van Paleis Lofen

Het is kwart voor elf als ik op dinsdag 24 januari 2023 de Vismarkt op loop. Op de Kalisbrug staat een groep mensen aandachtig te luisteren naar een rondleidster. Dit moet de groep van tien uur zijn. Ik loop door naar het Domplein waar wordt verzameld voor het VVV-kantoor. Om even voor 11.00 uur is onze groep compleet en worden we welkom geheten door onze rondleidster mevrouw Marcella Dorigo.

We starten de rondleiding op het Domplein zelf. Met behulp van prachtige kaarten en afbeeldingen wordt de positie van het Paleis Lofen in de tijd en plaats bepaald. We hebben het over de bisschoppelijke burcht van Bisschop Godebald en Keizer Hendrik V. De bouw van het paleis van de bisschop en dat voor de keizer stamt uit het begin van de elfde eeuw. Op de platen laat Marcella zien dat beide paleizen met een overdekte galerij toegang hebben tot de Domkerk.

In het hele gebied van het Heilige Roomse Rijk, met als aanvulling Deutscher Nation, zijn er veel paleizen gebouwd, alle voor het bieden van een onderkomen aan de keizer op reis door zijn rijk. Het Paleis Lofen is vergeleken met die andere onderkomens klein.

Onze gids heeft de volle aandacht van de groep die ook met vragen, opmerkingen en aanvullingen komt. Vanaf het Domplein lopen we naar de Vismarkt.

UITLEG VAN DE LOFEN-GIDS OP HET DOMPLEIN

Op deze plaats staan we aan de kant van de vroegere achtergevel van het paleis. Gevel en muur vormen de grens van de immuniteit.

Op de plaat met de reconstructie van het complex wordt er een haven aangegeven. Deze haven ligt in een zijtak van de Rijn en deze zal later doorgetrokken worden en Oudegracht gaan heten. Nu we hier staan op de Vismarkt beseffen we ook dat we te maken hebben met een hoogteverschil tussen het Domplein en de Vismarkt van wel 3 meter.

Van onze plek op de Vismarkt, waar in de elfde eeuw drukke markten waren, lopen we via het hek met de aanduiding Paleis Lofen, het smalle steegje door om zo binnen te komen in wat jaren verborgen is geweest voor het publiek.

Het souterrain van het paleis, later de kelders van diverse bedrijven gelegen aan de Vismarkt, zijn door deze bedrijven in gebruik genomen als voorraadkelders. Zo lag het meel van bakkerij André & de Laat jarenlang in een van deze kelders. Uiteindelijk zijn deze aparte kelderdelen, die samen de restanten van het paleis uitmaken, in 2020 overgedragen aan Stadsherstel Utrecht.

Aan het eind van de gang komen we in een grotere ruimte waarin een maquette is opgesteld. Aan de wanden van deze ruimte zijn de vondsten geëtaleerd.

Aan de hand van de maquette wordt duidelijk hoe groot het paleis is geweest en waar we staan in het paleis. Door het

wegnemen van onderdelen van de maquette krijgen we een kijk in het inwendige en zicht op de constructie, bestaande uit kolommen die de gewelven van de verdieping ondersteunen, samen met de houten vloerconstructie. De naam Lofen komt waarschijnlijk van het Duitse

POORTJE NAAR PALEIS LOFEN

woord hiervoor: Laube(n) (galerij of gaanderij).

Boven het souterrain van het paleis was de grote zaal waar de keizer zich ophield met zijn hofhouding. In deze zaal is aan het begin van de elfde eeuw zijn verloving gevierd met de achtjarige Engelse prinses Mathilde. Daarnaast is in deze zaal de akte ondertekend waarin Utrecht zijn stadsrechten kreeg. Van deze bovenbouw is niets meer over, branden hebben een groot deel van het paleis verwoest.

Op de resten van het souterrain zijn indertijd claustrale huizen gebouwd. Omdat we de resten van het paleis kennen vanuit de kelder van café Walden met de enkele kolom in de ruimte, is de verrassing groot dat er nog zoveel restanten gevonden zijn. Men verwacht nog meer te ontdekken bij het slopen van tussenmuren en het uitgraven van kolommen. Om dit te realiseren is de groep *Paleis Lofen Kerncommunity* in het leven geroepen.

Lopend langs de muren zien we restanten uit het prille begin: de kloostermoppen. In een grotere ruimte van het souterrain krijgen we een film te zien rondom de geschiedenis van het paleis en de stadsrechten die in Paleis Lofen zijn getekend waarmee de verdere ge-

schiedenis van de stad werd bezegeld. Ik vond het een hele belevenis om zo in de restanten van Paleis Lofen te kunnen staan. Het toegankelijk maken is een grote aanwinst voor de stad Utrecht. Bij het verlaten van de nieuwe ruimte krijgen we het tijdschrift *Paleis Lofen* waarin alles staat wat je maar wil weten over dit prachtige project. We dalen de trappen af richting restaurant Walden, daar staat de koffie klaar.

Het was weer een goed evenement; met dank aan de organiserende commissie.

TEKST HENK VAN HILTEN
FOTO'S ALFRED STURKENBOOM

MEN BLIJFT DE KOMENDE JAREN GRAVEN NAAR DE VERBORGEN GEHEIMEN VAN PALEIS LOFEN

MAQUETTE VAN DE ZUILENRIJEN IN HET PALEIS

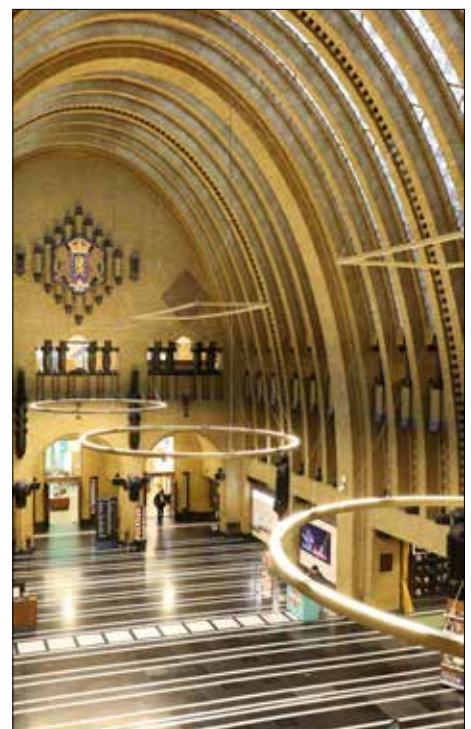
Bibliotheek Neude, de huiskamer van Utrecht

Op 21 februari organiseerde de evenementencommissie een rondleiding door de bibliotheek Utrecht op de Neude, het 'oude postkantoor'. Om 10.15 uur werden de eerste deelnemers al gespot om deel te nemen aan dit evenement. Vier gidsen waren opgetrommeld om deze rondleiding voor ongeveer dertig Gildevrijwilligers te geven.

Om overlast voor studenten en andere werkers in de bibliotheek zoveel mogelijk te beperken werd de rondleiding op diverse plekken in het gebouw gestart. Voor de afdamming van de Rijn was deze plek in de stad een drassige locatie waarop weinig gebouwd kon worden. Later heeft hier het Celiaklooster gestaan dat tot de reformatie heeft gefunctioneerd, en weer later stond hier de Rijksmunt die tot 1911 de munten heeft

geslagen.

In 1917 kreeg Jozef Crouwel de opdracht om een groot postkantoor te ontwerpen voor de stad Utrecht. Een anekdote uit die periode is dat toen Jozef op de bank een middagdutje deed zijn zoon hem vroeg of hij niet moest werken, het antwoord was: 'stil jongen ik ben nu het nieuwe postkantoor aan het ontwerpen.' Begin twintigste eeuw was het mode om een zogenaamd Gesamtkunstwerk te

CENTRALE HAL VAN DE BIBLIOTHEEK NEUDE

ontwerpen waarbij de architect zowel het gebouw als alles wat erin staat ontwerpt tot aan de meubels toe. In 1920 was zijn ontwerp gereed en in 1924 werd het gebouw opgeleverd. De bouwstijl van de Amsterdamse School werd toegepast. Het postkantoor heeft tot 2011 gefunctioneerd. Daarna stond het gebouw leeg

en werden er van alle kanten ideeën aangedragen over wat ermee moest gebeuren. De ideeën gingen alle kanten op; van hotel tot winkelcentrum, totdat de Utrechtse bevolking kwam met een handtekeningenactie om het gebouw voor een publieke functie te behouden. Er werden 14.000 handtekeningen opgehaald om de bibliotheek in dit gebouw te vestigen. In 2017 werd de beslissing in overleg met gemeente en ASR (eigenaar gebouw) genomen om in dit gebouw de nieuwe bibliotheek te vestigen met een multifunctionele insteek voor alle bewoners en gasten van Utrecht. Zecc architecten kreeg de opdracht om de binnenkant van het gebouw te verbouwen met instandhouding van de grote hal.

In maart 2020 was het bedoeling om op een grootse manier dit gebouw te openen. Maar een dag eerder werd de eerste lockdown afgekondigd waardoor dit hele feest, waarin vele voorbereidingsuren zaten en die een koninklijk tintje zou krijgen, niet door kon gaan.

'TABLEAU DE LA TROUPE'

Toch is deze bibliotheek gaan functioneren als een soort huiskamer van Utrecht waar iedereen terecht kan om te studeren, boeken te lenen, de krant te lezen enz. Het gebouw dat vroeger maar voor een derde voor publiek toegankelijk was, is nu van de derde verdieping tot de kelder toegankelijk en kent vele verhalen.

De gidsen hebben geprobeerd zoveel mogelijk te vertellen over het gebouw en de functie van de bibliotheek in de huidige tijd. Uit de reacties na afloop bleek dat het goed gelukt was.

TEKST JAN MULDER

FOTO'S ALFRED STURKENBOOM

Noot van de redactie:

op 8 maart is het bijzondere kunstwerk van Maarten Baas boven de ingang van de Bibliotheek geplaatst. De reacties zijn op z'n zachtst gezegd wisselend.

KUNSTWERK INTELLECTUAL HERITAGE VAN MAARTEN BAAS

'IK ZAL HANDHAVEN'

Een nieuwe lente en een nieuwe taal

*Weet iemand wat op aard het schoonste is,
Het allerschoonste? Welks gelijkenis
Hij ziet in alles wat hem vreugde geeft?
Waarom hij lief heeft wat rondom hem leeft?*

*Het is waarom zang en muziek bekoort,
Maar marmer mij verschrikt en witte kleur,
Ik roode rozen liefheb en den geur
Van blinkend fruit en verf van donzig ooft.*

*Het is het vuur, de warmte, 't is de zon.
(Gorter: mei)*

GORTER: MEI

FOTO: MARTIJN VERVIERS

En die zon, die warmte, brengt ons weer een nieuwe lente. Opnieuw zien we, op onze fietstochtjes, kleine lammetjes spelen onder bloesemende bomen. We staan stil, kijken ernaar en voelen warmte en geluk. Ik weet het wel: verderop daverd de oorlog en knaagt allerlei ellende aan de wereld. Toch is het elk jaar hartverwarmend om in de lente jonge dieren buiten te zien dartelen. Zo gaan we niet altijd met dieren om. Volgens de dictaten van de 'markt' is dat niet goed voor de vlees- of melkproductie en economisch niet haalbaar. De oppermachtige markt bepaalt in onze tijd heel vaak ons doen en laten. Als ik diverse rapporten mag geloven, geldt dat zelfs min of meer ook voor het onderwijs, dat mensen primair zou opleiden voor een functie, een vak, tot persoon dus waarmee winst gemaakt kan worden.

Hoe dat ook zij, onze taalbegeleiding is geen taalonderwijs. Het doel van onze taalactiviteiten is anders. Het gaat er ons meer om dat we onze taalvragers helpen om zich gemakkelijker en beter - op zijn of haar niveau - uit te drukken in het Nederlands. Daarbij is het enthousiasmeren en het stimuleren van zelfvertrouwen en durf om te communiceren essentieel. Het gaat bij ons juist om de niet-meetbare, de informele aspecten van taal- en uitdrukkingsvaardigheden. Dat is, dunkt me, de reden waarom in het werkboek voor onze begeleiders wordt aangegeven dat je voorzichtig

moet zijn met telkens verbeteren. Een enkele impliciete verbetering is natuurlijk best, maar demotiveer nooit. Het is goed om deze doelstellingen van onze taalbegeleiding steeds voor ogen te houden.

Ook als je de resultaten van ons werk wilt meten, is het belangrijk om je de verschillen met een taalopleiding te realiseren. En het is wel van belang om de resultaten van ons werk van tijd tot tijd te meten en te evalueren. Halen we onze doelstellingen een beetje? Dat is heel moeilijk te meten. Een taalopleiding kan

haar resultaten afmeten naar de voordeelingen die een cursist heeft gemaakt in de beheersing van de Nederlandse taal. Daar kunnen zelfs cijfers voor worden gegeven en dat gebeurt dan ook vaak. Dat zijn dus niet, en zeker niet helemaal, onze doelstellingen en onze resultaten. Ons gaat het immers meer om vragen als: is iemand wat meer gemotiveerd geraakt met taal, kan hij of zij zich gemakkelijker en met meer durf uitdrukken op zijn niveau, is zijn zelfredzaamheid gegroeid, zijn zelfvertrouwen toegenomen en heeft hij plezier met mij kunnen

oefenen. En natuurlijk is zijn taalvaardigheid daarmee gebaat, terwijl hij ook - en passant - wat opgestoken zal hebben over ons land en onze cultuur.

Beste lezer, als mijn taalmaatje, na een samenspraak, met een lichte hoofdpijn de deur achter zich dicht zou trekken met het gevoel dat Nederlands een ongekend moeilijke taal is die hij wel nooit zal leren spreken, zou ik die samenkomst zeker niet als geslaagd

beschouwen. Nee, ik wens je toe dat je taalmaatje zich bij je thuis voelt, plezierig met je kan oefenen, inziet dat je op elk niveau kan communiceren (jullie begrijpen elkaar toch?) en dat hij wat meer vertrouwen heeft in de toekomst.

Ik weet het, ik weet het wel: de wereld is geen sprookje en je bent geen talen-fee, maar je kunt wel laten zien dat het ook leuk kan zijn om Nederlands te praten, dat Nederlanders ook leuke mensen

kunnen zijn en een enkele keer kun je zelfs voor iemand een 'betekenisvolle ander' zijn om het filosofisch te zeggen. Dat kan soms en is soms nodig.

Ik zie je graag op onze activiteiten.

Geniet intussen van wat de lente ons te bieden heeft.

'Het is het vuur, de warmte, 't is de zon.'

MEDE NAMENS DE CCTA
MARTIJN VERVIERS

Geen moeder en toch een beetje oma

Sinds kort heb ik eens in de week een gezellige jongedame van tien jaar oud op bezoek, een geweldige bos haar tooit haar hoofd. Haar donkerbruine ogen kijken frank en vrij om zich heen. Bij het binnenkomen doet ze netjes haar schoenen uit. Ik steeg in aanzien toen ik haar voering op kousenvoeten. Dat doen Hollanders dus ook. Toen ook Kater Slim nog kennis kwam maken was het ijs gebroken.

We zitten aan de keukentafel en gaan Nederlands lezen en soms ook wel schrijven. Ze is hier geboren en gaat naar school op de Ouderdreef.

Vrijwilligerswerk is voor mij door mijn slechte mobiliteit eigenlijk onbegonnen werk maar dit leuke meisje brengt een uurtje gezelligheid bij mij. Om het leuk te houden heb ik een puzzelboekje met Zweedse raadsels gekocht, compleet met kleine tekeningen. Ze vult heel keurig de gevraagde woorden in en soms bij het zoeken kijkt ze peinzend voor zich uit want een fout maken is er niet bij. Zo kent ze nu *do re mi fa sol* uit haar hoofd en weet ze het verschil tussen paraplu en parasol. Moeilijke woorden worden uitgelegd en toen in een puzzel werd gevraagd naar een ander woord voor grootmoeder bleef ze het antwoord

schuldig. Bij haar volgende bezoek werd het duidelijk: grootmoeder woont in Marokko en wordt daar Nemma genoemd en ook dat is plaatsgebonden. Net als bij ons, denk maar aan Friesland; daar heten oma's Beppe. En over het hele land gezien hebben we Opoe, Bes, Grootje en Omi. Zo leert ze spelenderwijs het Nederlands want thuis wordt de moedertaal gesproken (wat alleen maar bevorderlijk is voor de verstandhouding wanneer ze in de vakantie naar Nemma gaat).

Ik ga haar missen als ze naar de volgende school gaat, te groot voor Nederlandse les bij mij, maar op weg naar het echte leven.

SENTA DE HAAS

Noot van de redactie:

Senta de Haas is taalvrijwilliger via het Gilde en begeleidt enkele taalmaatjes. Dit tienjarige taalmaatje kwam via een andere weg bij haar terecht. Via het Gilde worden geen kinderen geplaatst bij vrijwilligers. Dat heeft te maken met de VOG die nodig is om kinderen te mogen begeleiden.

Eeuwfeest historische vereniging

Oud-Utrecht pakt uit met bijzonder boek voor de basisschool

Wie jarig is trakteert! Dat deed de Vereniging Oud-Utrecht recent dus ook. Het honderdjarig bestaan van deze bloeiende historische vereniging is onlangs gevierd met het aanbieden van het Doeboek Oud-Utrecht aan alle leerlingen van groep 6 tot en met 8 van de plaatselijke basisscholen.

Met dit wel heel bijzondere boek wil Oud-Utrecht de scholieren op een speelse manier laten kennismaken met hun stad en haar historie van de afgelopen honderd jaar.

Op 12 maart is het eerste exemplaar van het boek door de voorzitter van Oud-Utrecht, Dick de Jong, overhandigd aan de wethouder, Eelco Eerenberg. Hij verving de in het buitenland verblijvende burgemeester Sharon Dijksma. Dit besloten feestje werd ook bijgewoond door een aantal leerlingen van de basisscholen en natuurlijk door de samenstellers van het boek, waaronder Anneke Ellerbroek en Aart de Veer (beiden Gildevrijwilligers) waarmee dit blad sprak.

Het cadeau van Oud-Utrecht is intussen verspreid over de basisscholen. 'De oplage ligt ruim boven de 12.000 exemplaren want behalve de genoemde scholieren krijgen ook de leden van de jubilerende vereniging een exemplaar', vertelt Anneke. Naast het boek hebben

de leerkrachten van de basisscholen ook een lesbrief ontvangen met suggesties hoe ze het Doeboek in hun lessen kunnen gebruiken. Maar, zo benadrukt Aart, we laten de scholen vrij hoe ze dat in de praktijk zullen doen. Want toen de samenstellers de scholen vertelden over hun initiatief, kregen ze direct te horen: 'We moeten al zoveel in onze lessen behandelen!' Het mooie van dit boek is echter dat leerlingen juist heel veel zelf kunnen doen of in groepsverband met anderen in hun vrijeleerimte. 'Er staan strips in, weetjes en puzzels maar ook doe-dingen', zegt Aart. 'We hebben echt geprobeerd er een leuk boek van te maken.'

Tijdvakken

Het tijdvak van honderd jaar is in het boek verdeeld over vier periodes.

1923-1940: een tijd van industrialisatie maar ook van economische crisis.

1940-1945: Utrecht tijdens de Tweede Wereldoorlog.

AART DE VEER

FOTO: COR VAN SANTEN

1945-2000: wederopbouw en groeiende welvaart.

2000-2023: grote verbouwingsprojecten in de stad en de uitbreiding van Utrecht, vooral in Leidsche Rijn.

PRESENTATIE DOEBOEK AAN WETHOUDER EELCO EERENBERG MET DICK DE JONG (VOORZITTER VAN OUD UTRECHT) EN LEERLINGEN

FOTO: COR VAN SANTEN

Behalve leraren hebben de auteurs ook leerlingen betrokken bij het maken van het Doeboek. 'Zo kwamen we erachter dat sommige puzzels te moeilijk waren en de weetjes te lang. Dus hebben we de teksten of de illustraties aangepast', zegt Anneke. 'We merkten dat nogal wat leerlingen helemaal niet zo bekend zijn met de binnenstad. Zij wonen in de buitenwijken en komen echt niet dagelijks in het centrum. Terwijl wij van het Gilde juist vooral bezig zijn met wat er in het oude stadshart van Utrecht is voorgevallen in het verleden maar ook wat er vandaag de dag allemaal gebeurt.' Het Doeboek is wat hen betreft een laagdrempelige manier om de hele stad beter te leren kennen.

DOEBOEK OUD UTRECHT

PUZZELS EN OPDRACHTEN IN HET DOEBOEK

Verdieping

Jongeren die toch dieper in de historie willen duiken, komen ook aan hun trekken. Want achterin het boek zijn een viertal werkbladen opgenomen waarin ze alleen of in groepsverband hun eigen geschiedenis kunnen boekstaven door middel van een tijdlijn. Of ze worden gestimuleerd na te denken over het culturele erfgoed van de stad. Wat vinden ze bijvoorbeeld van typisch Utrechtse feesten als de Sint Maartenparade? Wat gebeurt er volgens hen als dergelijke tradities zouden verdwijnen?

Toekomst

Tot slot worden schoolklassen uitgedaagd om na te denken over de toekomst van de stad. Wat zou de stad nog leuker maken? De ideeën die dit experiment oplevert, kunnen de scholen insturen naar de vereniging Oud-Utrecht die een jury formeert die de meest aansprekende inzending belooft met een prijs in de vorm van een uitje met de klas in eigen stad.

COR VAN SANTEN

'Tijdrovend maar zeer de moeite waard'

Ruim anderhalf jaar hebben de samenstellers gewerkt aan de totstandkoming van het Doeboek. Behalve Anneke en Aart hebben ook Gerda Wtenweerde en Thea de Wit hun aandeel geleverd. Helaas is Thea de Wit afgelopen najaar overleden. Daarnaast kregen de samenstellers hulp van Eline Janssens, een kunstenares die veel ervaring heeft met het educatieve projecten, en van Angela Damen die de vormgeving van het boekwerk verzorgde. Arjen den Boer, eindredacteur van het tijdschrift Oud-Utrecht, heeft alle gepresenteerde historische feiten van het jubileumboek nog eens onder de loep genomen en kwam slechts een enkele keer een foutje tegen, vertelt Anneke.

Een klus die onverwacht veel tijd kostte was de verantwoording van de foto's in het boek. Dus telkens weer nagaan of op een afbeelding copyright rust of dat deze zonder vergoeding mag worden gebruikt. Vaak bracht de beeldbank van Het Utrechtse Archief al uitkomst maar een enkele keer moest ook met rechthebbenden worden onderhandeld over de voorwaarden voor publicatie.

Zelf is Anneke in 2022 lid geworden van het Gilde. Aart de Veer deed dat

bijna vijftien jaar eerder toen hij zich in Utrecht vestigde.

Anneke heeft vorig jaar bij het Gilde de opleiding tot rondleider voltooid en bereidt nu een stadswandeling voor over Street Art in Oost. Daarvoor was ze werkzaam in de gehandicaptenzorg en in het beroepsonderwijs. Ook was zij zeven jaar voorzitter van Stichting de Oostkrant, de wijkkrant van dit deel van Utrecht. Bij het organiseren van wandelingen in dat stadsdeel kwam ze in aanraking met rondleiders van het Gilde.

Aart de Veer is al jarenlang actief als Gildegids. Zijn wandelingen langs bijzondere bomen in de stad genieten veel bekendheid. Twee jaar geleden zette hij wandelingen uit rond de Singel van Utrecht, gelardeerd met allerlei extra details die de tochten des te boeiender maken. Het Gilde Utrecht Nieuws heeft er eerder uitgebreid verslag van gedaan.

Naast het werk voor Gilde Utrecht zijn zowel Anneke als Aart sterk geïnteresseerd in de activiteiten van Oud-Utrecht. Zo kwam ook het maken van dit bijzondere Doeboek op hun pad. Al met al is het een uitermate tijdrovend project geworden. Maar alle twee zeggen: 'deze ervaring had ik niet graag willen missen'.

ANNEKE ELLERBOEK

FOTO: COR VAN SANTEN

Levensgenietende Utrechtters

Een interview met Annemieke Postema en Arthur Gerla

Op het Gildekantoor circuleert het bericht dat een Utrechts echtpaar al zeker tien rondleidingen met een Gildegids gevolgd heeft. Wie zijn dat en hoe kwamen ze op het idee om op deze manier de stad (verder) te leren kennen? De interviewer ontvangt hen in zijn eigen woning – ze komen van de Van Musschenbroekstraat naar Hooch Boulandt gelopen, geen probleem. Het zijn doorgewinterde wandelaars.

‘Wat jullie denken over ons klopt niet helemaal. We zijn echte Utrechtters (hoewel niet van geboorte). We studeerden hier beiden Rechten in de jaren tachtig, en waren actief in de Faculteitsvereniging. We wonen en werken hier al bijna vijfendertig jaar. Maar we vinden het geweldig om steeds meer over de stad te leren – en een uitstekende manier om dat te doen is met een Gildegids een rondwandeling te maken rond een bepaald thema. Elke wandeling doen we weer nieuwe kennis op en komen op nieuwe verborgen plekjes.’

Welke wandelingen hebben jullie gedaan?

‘We begonnen met het Griftpark, waarschijnlijk in 2017. Verder onder andere de thema’s Huisnummers, Uitgaansleven, Ziekenhuizen, de Kromme Rijn, standbeelden, de Maliebaan, het stationsgebied. Enkele wandelingen rond het thema Tweede Wereldoorlog gingen helaas niet door vanwege corona. Dat halen we dit jaar deels in. We hebben ook in enkele andere steden rondwandelingen met het plaatselijke Gilde gedaan, zoals Harderwijk en Hattem.’

Wat zou er nog kunnen verbeteren aan de rondleidingen?

‘We vonden alle wandelingen leuk en boeiend, waren nooit teleurgesteld. Wel is het belangrijk dat het eindpunt van de wandeling wordt vermeld als dat afwijkt van het startpunt. Soms zouden we na afloop van een wandeling met de groep ergens iets willen drinken om na te praten en kennis uit te wisselen.’

Zouden jullie zelf ook rondleider(s) willen zijn?

‘Misschien wel. We zijn (nog) druk

met werk en hobby’s. En een thema hebben we nog niet.’

Wat doen jullie voor werk?

(Annemieke:) ‘Ik ben zzp’er op het gebied van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Ik noem mezelf wel ‘AOV-dokter’. Ik weet zelf, na een hersenbloeding ca. vijf jaar geleden, hoe belangrijk het is zaken op dit punt goed te regelen.’

(Arthur:) ‘Ik doe kantoorautomatisering bij kleine bedrijven en particulieren. Dat houdt o.a. advisering op het gebied van hard- en software in. We werken beiden meest vanuit huis.’

Waar liggen jullie roots?

(Annemieke:) ‘Ik ben opgegroeid in Soest. Als kind kwam ik al regelmatig in Utrecht, met mijn ouders of tijdens een schoolexcursie.’

(Arthur:) ‘Mijn jeugd bracht ik door in Den Haag. Ook hebben we een tijdje in Tanzania gewoond – mijn vader was ontwikkelingswerker.’

Wat zijn jullie hobby’s?

(Arthur:) ‘Duiken, meest in tropische landen (Filippijnen, Indonesië, Malediven). In Nederland is het minder boeiend. Ik ben ook instructeur bij de Maarsseveense Plassen.’

‘Bij het lichten van een wrak in de stadsbuitengracht viel mijn telefoon in het water. Al duikend heb ik hem op de tast teruggevonden. Zodra ik hem boven water hield, kwamen de appjes binnen!’

ANNEMIEKE EN ARTHUR

FOTO: AART DE VEER

(Annemieke:) ‘Koken en uit eten gaan staan voorop. We kennen veel bijzondere restaurantjes.’

(Samen:) ‘We hebben een kleine boot die in de singel ligt, dichtbij Hooghiemstra, waar we ook een tijdje een kantoorruimte huurden. Er is plaats voor vier personen. Uiteraard varen we elektrisch. Verder zijn we wekelijks in de Utrechtse filmhuizen te vinden, we hebben beiden een Cineville-pas.’ Dank aan Annemieke en Arthur voor hun enthousiaste verhaal! Gilde Utrecht gaat hen nog vaker zien en horen.

AART DE VEER

Horeca met een missie

Jonge vluchtelingen bloeien op in de horeca

Over stichting Sarban de Toekomst en restaurant Silk Road in Utrecht

Schuin tegenover het Stadhuis zijn in de werfkelders van de Oude Gracht twee restaurants gevestigd: Sarban en Silk Road. Sarban dat zich afficheert als Afghaans restaurant, opende zijn deuren in 2017. Vier jaar later ging Silk Road van start dat gerechten serveert uit Centraal Azië, dus landen langs de oude Zijderoute tussen China en de Middellandse Zee.

In beide restaurants werken veel mensen die als vluchteling ons land binnenkwamen. Zij worden begeleid door stichting Sarban de Toekomst. Deze stichting is een initiatief van de familie Alizadah die Afghanistan eerder ontvluchtte. De familie begon in 2010 een Afghaans restaurant in Tilburg dat al snel succesvol werd waarna er in de loop van de tijd ook vestigingen kwamen in Den Bosch en Utrecht. Voor alle zaken gelden sociale doelstellingen zoals dat de ondernemers vluchtelingen met een verblijfsstatus opleiden voor een baan in de horeca.

Een veilige thuisbasis

Rabia Alizadah is een van de initiatiefnemers, jurist en bestuurslid van stichting Sarban de Toekomst. Met passie vertelt ze over de aanpak van Sarban (ofwel de gids die de handelskaravanen leidde op de Zijderoute). 'Wij zetten ons in het bijzonder in voor minderjarige asielzoekers die zonder ouders naar Nederland komen. Die willen wij helpen om hier een bestaan op te bouwen. Uit eigen ervaring weten wij dat dit niet gemakkelijk is. En zeker niet als je geen ouders hebt om op terug te vallen. Je hebt met taalachterstand te maken. Daardoor heb je het ook in het onderwijs moeilijk. Wij bieden deze jongeren een betaalde baan aan. In de restaurants spreken we zoveel mogelijk Nederlands, ze bouwen een werkritme op en met elkaar ontstaat er toch een soort van veilige thuisbasis.'

De stichting onderhoudt ook contact met de school en het COA (dat de opvang voor asielzoekers regelt) zodat ze ook weten hoe het de jongeren

vergaat buiten het werk om. Soms moet er bemiddeld worden bij de toegang tot opleidingen of worden in geval van taalachterstand Nederlandstalige studenten gevraagd om de jongeren 'bij te spijkeren'. Dat leidt weer tot een mix van culturen waardoor ze elkaar meer waarderen. Het past ook bij het motto van onze stichting: 'Als iedereen elkaar vasthoudt, dan valt er niemand', zegt Rabia.

Sterke persoonlijkheden

Ali Ahmadi (29) is een mooi voorbeeld van wat Rabia bedoelt. Hij is sinds anderhalf jaar mede-eigenaar van Silk Road Utrecht. Ali is in 2009 vanuit Afghanistan naar Nederland gekomen na een reis van zes maanden. Met een verblijfsvergunning leerde hij in een internationale schakelklas in een jaar

DE INGANG VAN HET RESTAURANT LIGT AAN DE WERF

RABIA EN ALI IN RESTAURANT SILK ROAD

tijd voldoende Nederlands om een vmbo-opleiding transport en logistiek te volgen. 'Ik woonde toen in Tilburg en via een bijbaantje als afwasser kwam ik in restaurant Sarban terecht. Het was keihard werken maar ik heb er veel geleerd. Verder heb ik nog in het theater als vrijwilliger gewerkt. Al die contacten met andere mensen hebben mij erg geholpen om mijn Nederlands te verbeteren en de Nederlandse samenleving beter te leren kennen. Zo kwam ik erachter dat schrijftaal en spreektaal sterk verschillen.'

Ali is volgens Rabia een enorme doorzetter. Niet voor niets is de uitdrukking: 'Nee heb je, ja kun je krijgen' een van zijn favorieten. Veel minderjarige asielzoekers die in hun eentje hun vaderland verlaten, zijn volgens Rabia uit hetzelfde hout gesneden. 'Het zijn meestal sterke persoonlijkheden die als ze goeie hulp krijgen het ver kunnen brengen. En als ze eenmaal hun draai in Nederland hebben gevonden, willen ze ook vaak wat terugdoen voor de maatschappij. Dat doen wij ook met onze restaurants. Zo stellen we bijvoorbeeld wekelijks een tafel beschikbaar aan mensen die onder de armoedegrens leven. Daarnaast willen wij dat onze teams om zich heen blijven kijken en signaleren wie onze hulp nodig heeft. Zo hebben we tijdens

de kerst in 2021, toen we dicht waren vanwege corona, voor 300 daklozen in Utrecht gekookt.'

Leefklimaat verbeteren

Rabia is ervan overtuigd dat meer contact tussen de diverse bevolkingsgroepen in Nederland tot een beter leefklimaat leidt. 'In de twee restaurants in Utrecht kom je ten minste negen nationaliteiten tegen. Die moeten allemaal met elkaar samenwerken. En meestal lukt dat en zie ik dat al die mensen uiteindelijk een grote familie worden. Natuurlijk gaat er wel eens wat mis. Jongeren die niet op tijd komen, afspraken negeren of zo. Ik praat veel met hen en neem ze mee naar hun werkplek, bijvoorbeeld in de keuken. En

dan zeg ik: Als jij er niet bent, moeten jouw collega's veel harder werken. Dat wil je toch niet? Meestal merk ik dan dat ze hun collega's niet in de steek willen laten. Ze beseffen dat ze nodig zijn en dat is belangrijk voor hun ontwikkeling. Deze jongeren hebben dikwijls zo lang in een overlevingsstand gezeten dat hun gevoel voor verantwoordelijkheid even is weggevallen.'

Motivatatie is voor Ali geen probleem. 'Ik ben erg blij met de kans die ik hier heb gekregen. We werken ook heel goed samen met de burens van restaurant Sarban. Als het bij de een heel druk is en bij de ander niet, dan helpen we elkaar.'

Mond-tot-mondreclame

Zelf woont hij ook in de stad en daar

voelt hij zich helemaal thuis. 'Het is hier heel relaxed en vriendelijk. En de sfeer doet mij erg aan Tilburg denken.' Hij hoopt in de toekomst meer vestigingen van Silk Road te openen. 'We maken geen reclame en toch loopt het goed. Dat komt door onze gasten die tegen anderen zeggen dat ze eens bij ons moeten eten.'

Heeft hij nog tijd voor leuke dingen?

'Af en toe een terrasje pakken en wat drinken met vrienden. Daar hou ik van. Of een partijtje squash spelen.'

De stad leert hij steeds beter kennen door wandelingen te maken. Maar verreweg de meeste tijd steekt hij in zijn sfeervol ingerichte zaak in de werfkelder.

TEKST EN FOTO'S COR VAN SANTEN

HEEL VEEL SOORTEN LAMPJES VERWELKOMEN DE BEZOEKERS VAN SILK ROAD

Maatwerk leveren is het leukst!

Sinds de zomer van 2021 ben ik met veel plezier gestart als baliemedewerker bij het Gilde. Ik woon sinds mijn achttiende in Utrecht, toen ik daar met studeren begon. Opgegroeid in Maarssen en Breukelen, dus wat dat betreft een echte thuiswedstrijd, want waarom zou je uit Utrecht weg gaan als het nog steeds de leukste stad is om te wonen? Mijn studie Maatschappelijk Werk deed ik in het mooie, dichtbij gelegen stadje Culemborg, aan wat toen nog de Sociale Academie heette. In een tijd dat breien in de klas heel gewoon was....

Utrecht leukste stadsie om te wonen? Zeker! Er is genoeg te vinden op cultureel, culinair gebied en omdat ik erg van wandelen (LAW) en fietsen houd, ook een prima uitvalbasis vanwege de prachtige natuurgebieden om de stad heen. Ook heb ik het altijd erg leuk gevonden om mij te verdiepen in de geschiedenis van de stad. De vacature van baliemedewerker bij het Gilde sprak mij daarom direct aan. Een organisatie voor en door vrijwilligers: dát voel je ook direct.

Het leukste aan mijn werk als baliemedewerker is om maatwerk te leveren: zorgen dat mensen of organisaties die een aanvraag voor een stadswandeling doen aan de juiste gids gekoppeld worden. Vaak is er ook meer mogelijk dan mensen weten en dan is het leuk om ideeën aan te dragen. Ik ben ook verrast hoeveel kennis gidsen allemaal in huis hebben, over zeer veel verschillende thema's! Want ook als ik met ze meeloop, besef ik ineens dat ik eigenlijk veel minder weet dan ik dacht van mijn eigen stad. Gewoon omdat ik anders leer kijken: heel erg leuk! Omdat ik zelf in een gemeenschappelijke woonvorm in de wijk Overvecht woon, vlakbij Fort aan de Klop, de Vecht en Slot Zuylen, geniet ik ook daar van mooie wandelingen, van zwemmen in de Maarsseveense Plassen en het inmiddels mooie wandelgebied Noorderpark. Overvecht staat misschien als wijk niet goed op de kaart, maar ik heb ontdekt dat er tussen alle flats veel mooie initiatieven door en voor bewoners zijn. Ik noem organisaties als Buurtbuik en BuurtMaaltijden.

Daar wordt door vrijwilligers gekookt met producten die tegen de houdbaarheidsdatum zijn, opgehaald bij supermarkten en horeca in de buurt. Buurtbewoners kunnen dan gratis en zonder reservering komen lunchen. Bij BuurtMaaltijden, waar ik zelf ook vrijwilliger was, wordt het ook nog, bij vaak oudere bewoners, thuisgebracht. Zij leefden, zeker in coronatijd, in een bepaald isolement. Door ons bezoek kregen zij ook weer wat meer moed om, zeker tijdens de versoepelingen, activiteiten buitenshuis te gaan doen. Het mes snijdt dus aan twee kanten: tegen voedselverspilling én tegen eenzaamheid. Tijdens de lockdown heb ik bij wandelingen rondom Slot Zuylen 'ineens' ontdekt dat er overal (langs het jaagpad bij het Zandpad, in het bos, bij de begraafplaats) witte bordjes staan met brieven van de natuurlijk bekendste bewoonster: Belle van Zuylen. Had ik die nu altijd over het hoofd gezien? Ja, dus: dat heb je ervan als je 'noodgedwongen' je corona-ommetje in je eigen omgeving

NANDA VAN KOUTRIK

FOTO: PRIVÉARCHIEF

doet en je alles op kleinere schaal nóg beter in je opneemt.... Vlak bij het koetshuis staat 'haar schrijftafeltje', tevens start van de wandeling langs de bordjes. Ik ging ze volgen en ontdekte dat er wel negen waren. Met tussendoor ook nog zeven geluidsfragmenten, te beluisteren via de app BeleefRoutes met de naam Brieven van Belle (de bijbehorende folder is te koop bij de museumwinkel). Zo krijg je een heel mooi beeld van haar inspirerende leven. In een antiquariaat heb ik haar boek *Ik heb geen talent voor ondergeschiktheid* direct gekocht toen ik enkele malen de rondleiding door het kasteel had gedaan.

NANDA VAN KOUTRIK

HET SCHRIJFTAFELTJE BELLE VAN ZUYLEN

FOTO: PRIVÉARCHIEF

Thee

Zo'n halve eeuw geleden, op zoek naar een vakantiebestemming, werd ik gezegd met een brainwave. Engeland werd onze cup of tea.

Voor die halve eeuw hadden we al kriskras het UK verkend. Van Land's End to John o' Groats en tussenliggende graafschappen, inclusief de baljuwschappen Jersey/Guernsey en het brameneilandje Sark.

Terug op kantoor vertelde ik dan: 'Best wel leuk zo'n weekje in baljuwschap Jersey'.

Maar zodra je de hielen had gelicht, zeiden collega's onderling: 'Wat een snob zeg. Weet jij waar dat ergens ligt?' 'Een vriend van mij is daar ooit geweest, maar die is erheen gevlogen. Waar het ligt? Geen idee.'

Tijdens die vakanties gaan er 'gallons' thee doorheen. Niet van dat schuimloze 'ale'.

George Mikes, een Britse journalist van Hongaarse afkomst, geeft een hilarische beschrijving van een cuppa:

At five o'clock in the morning you get a cup of tea. It's either brought in by a heartily smiling hostess or an almost malevolently silent maid. You must not say: 'Madam, I think you are a cruel, spiteful and malignant person who deserves to

be shot. On the contrary, you have to declare with your best five o'clock smile: Thank you so much. I do adore a cup of early morning tea, especially early in the morning'. Then you have tea for breakfast; then you have tea at eleven o'clock in the morning; then after lunch; then you have tea for tea; then after supper. You must not refuse any additional cups of tea under the following circumstances: if it is hot; if it is cold; if you are tired; if anybody thinks you might be tired; if you are nervous; if you are gay; if you feel like it; if you do not feel like it; if you just had a cup.'

Een veelzijdige chap die George Mikes. Hij had overal verstand van, ook van seks: 'Continental people have sex life; the English have hot-water bottles'.

Reizen doe je met het OV. De D-trein van Utrecht naar Hoek van Holland. Wat een luxe. Inschepen en met de veerboot het Kanaal over. Nooit een veerboot 'it' noemen; de veerboot is 'she'. Waarom? 'Cannot you see her charm' betoogt de Brit dan, geamuseerd.

Ontschepen in Harwich. Diep inademen en die Engelse zeelucht naar binnen zuigen. Vervolgens door de douane: British to the left, aliens to the right en met de boottrein naar Londen Liverpoolstreet. Eraan terugdenkend

krijg ik visioenen van zo'n heenreis, de start van het avontuur. Zo'n eerste thee, Typhoo, warenhuisthee, alleen bestemd voor 'the absolute beginner'. En dan daarbij, die Britten zijn zo vriendelijk, zo aardig, zo behulpzaam. Natuurlijk, ik weet het, er zijn ook minder aardige, zelfs buitengewoon onaardige Engelsen maar ik ben ze zelden tegengekomen. In Londen wellicht ooit, maar dat heb ik verdrongen. En Londen is Engeland niet.

Vergelijk dat eens met Frankrijk. Ik bestelde in een restaurant ooit een gerecht met rog (raie), want jaren geleden had me dat uitstekend gesmaakt. De ober liet me tot drie keer toe spartelen: raie, de la ree, du ree, de la rè, du rè? Tot ik, tot het uiterste getergd, het maar opschreef. 'Hebben we niet'. De hork.

In Engeland ben ik nooit gekweld door horken. Het wereldberoemde plaatsje in Wales Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlllantysiliogogogoch spreek ik moeiteloos uit.

Leermoment: Reizigers, met bestemming Llanf..., die wat moeilijk uit hun woorden komen, dienen tijdig aan de conducteur te vragen of de trein ook daar stopt.

HAN DAVIDSE

Ty.PHOO TEA

BRON WWW.TYPHO.CO.UK

Vorige puzzel

De puzzel uit het vorige nummer heeft deze keer heel wat goede oplossingen opgeleverd. Het ging om de volgende vier Utrechtse auteurs.

1. Zij was een schoonheid gezien haar voornaam. *Belle van Zuylen*
2. Deze stadsdichter had vroeger moeite erop uit te trekken. *Ingmar Heytze*
3. Voor deze auteur was Utrecht een stad van zachte idioten. *C.C.S. Crone*
4. Als je haar wilt bereiken, heb je genoeg aan de afkorting. *Ina Boudier-Bakker*

Ook op de vraag waar de tekening van Henk van Hilten was gemaakt kwamen meerdere juiste antwoorden bij de redactie binnen. Het ging om het brugwachtershuisje langs het Merwedekanaal, schuin tegenover de voormalige Rijksmunt.

Velen van jullie gaven de juiste antwoorden op zowel de puzzel als de tekening. Bij loting onder die inzenders kwam Peter Gieling als winnaar uit de bus. De prijs ligt op het Gildekantoor op hem te wachten.

Nieuwe puzzel

Haagse hopjes, Weesper moppen, Deventer koek, Arnhemse meisjes, Bossche bollen zijn bekende zoetigheden uit de vaderlandse geschiedenis. Maar er zijn natuurlijk meer voorbeelden te noemen van producten die een relatie hebben met een topografische aanduiding zoals stad, dorp of provincie. Van onze stad is alom bekend de Utrechtse sprits die (vroeger) werd verkocht bij bakkerij Keers op het Vreeburg. Maar dat is al heel lang geleden.

In deze puzzel wordt gevraagd naar meer voorbeelden van producten of begrippen waarin het woord Utrecht is verwerkt. En wie de meeste voorbeelden heeft gevonden, krijgt van een van de redactieleden een 'Utrechts kwartje'. Weet u eigenlijk wel wat dat betekent?

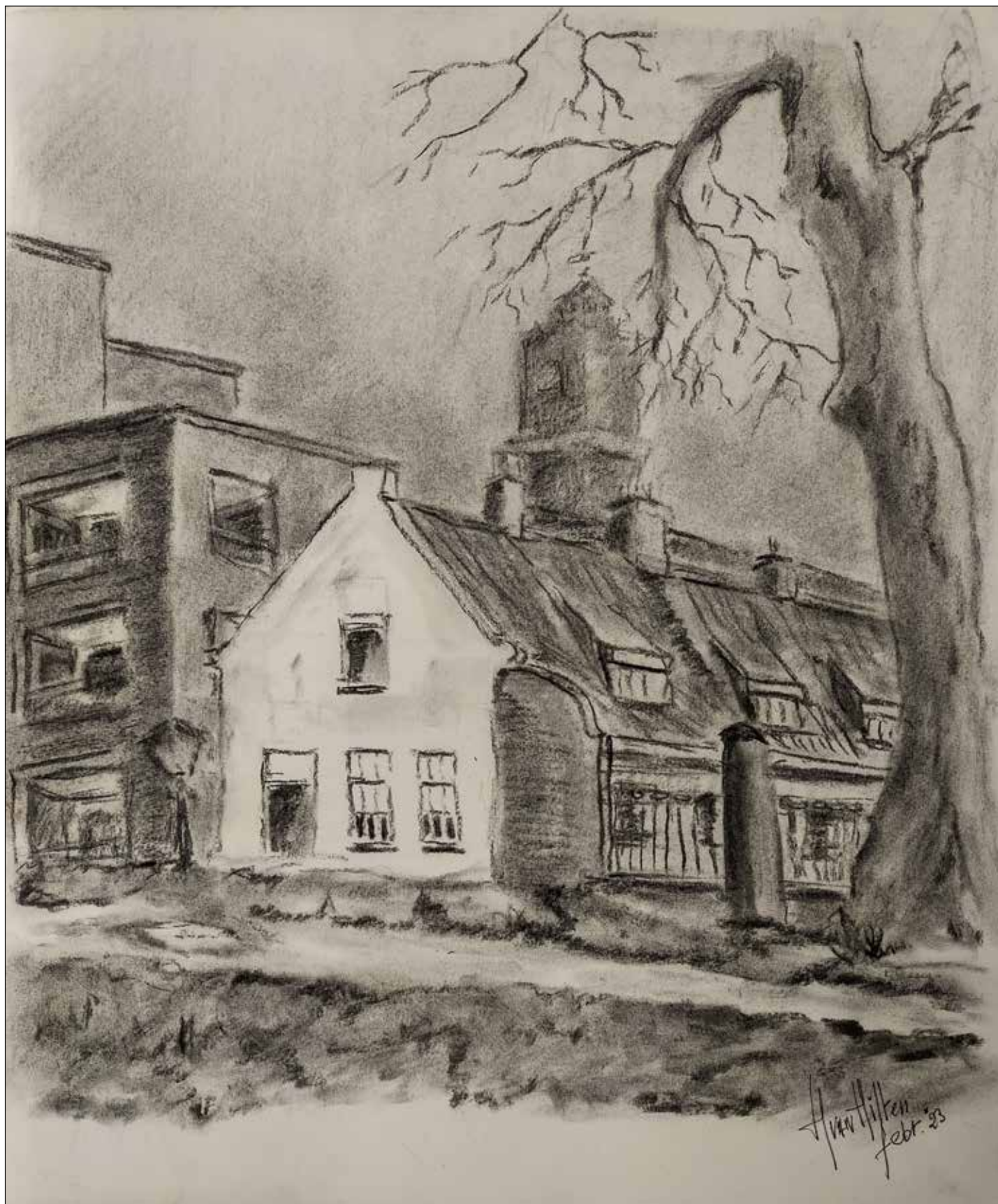
Als u deze typisch Utrechtse puzzel kunt oplossen of kunt vertellen waar de tekening van Henk van Hilten is gemaakt, kunt u uw antwoord voor 1 augustus 2023 mailen naar kantoor@gildeutrecht.nl of, als u liever pen en papier gebruikt, opsturen naar Redactie Gildenieuws, Lange Smeestraat 7, 3511 PS Utrecht.

THOM VAN ROSSUM

WITTEVROUWENSINGEL IN DE LENTE

FOTO: RENÉ VEENIS

TEKENING: HENK VAN HILTEN

